

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ
ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β')**
ΔΕΥΤΕΡΑ 16 ΜΑΪΟΥ 2016
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΚΑΡΑΡΓΥΡΗ ΓΙΟΥΛΑ, ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

A1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο δοκιμιογράφος Ε. Π. Παπανούτσος επιχειρεί μια προσέγγιση των χαρακτηριστικών της φιλίας. Αρχικά, την παρουσιάζει ως μια διαχρονική αξία που τιμήθηκε από σημαντικούς ανθρώπους κάθε εποχής. Στη συνέχεια, καθορίζει την έννοια με βάση τον Αριστοτέλη αποδίδοντάς της ως κύριο χαρακτηριστικό την εύνοια. Στην ίδια βάση διαχωρίζει τους φιλικούς δεσμούς ως προς τις επιδιώξεις των φίλων. Έτσι, ο γράφων διακρίνει φίλους που συνδέονται για χρηστικούς λόγους, αλλά και επειδή νιώθουν ευχαρίστηση ο ένας από τον άλλο. Το τρίτο μέλος του διαχωρισμού, όμως, είναι και το πιο ουσιώδες, καθώς εκφράζει την πραγματική φιλία, που βασίζεται και θεμελιώνεται στην πραγματική αρετή. Κλείνοντας ο δοκιμιογράφος επισημαίνει την αξία του φίλου ως συνοδοιπόρου στις ποικίλες τροπές του ανθρώπινου βίου.

B1. α. Λάθος
δ. Σωστό

β. Σωστό
ε. Λάθος

γ. Σωστό

B2. α. Η τρίτη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων. Αρχικά αναπτύσσεται με τη μέθοδο της διαίρεσης, καθώς στη θεματική περίοδο διακρίνει τις φιλικές σχέσεις (διαιρετέα έννοια) με κριτήριο τη σκοπιμότητά τους (διαιρετική βάση) σε τρία είδη («δια το χρήσιμον», «δί' ηδονήν», «δια το αγαθόν»: μέλη της διαίρεσης). Επίσης αναπτύσσεται με τη μέθοδο των παραδειγμάτων, τα οποία εντοπίζονται στις παρενθέσεις του κειμένου. Αναπτύσσεται παράλληλα και με τη μέθοδο της αιτιολόγησης («... επειδή, δηλαδή, είμαι εγώ αυτός που είμαι...», «... επειδή ο ένας μας είναι στον άλλο χρήσιμος...», «... επειδή μας προξενεί ευχαρίστηση...»). Τέλος αναπτύσσεται με τη μέθοδο της σύγκρισης – αντίθεσης, καθώς παρουσιάζονται αντιπαρατιθέμενα τα χαρακτηριστικά των δύο πρώτων ειδών φιλίας (η χρησιμότητα του φίλου – η ευχαρίστηση που μας προξενεί) και στη συνέχεια παρουσιάζεται ως κοινό τους χαρακτηριστικό ο χρησιμοθηρικός χαρακτήρας της φιλίας.

Σημείωση: Οι μαθητές υποχρεούνται να γράψουν μόνο δύο από τους παραπάνω τρόπους.

- β.** **Άλλωστε:** προσθήκη
δηλαδή: επεξήγηση
Όταν: χρονικο-υποθετική σχέση
λοιπόν: συμπέρασμα

- B3. α.** **εγκωμίασαν:** επαίνεσαν, εκθείασαν
ευχαρίστηση: ικανοποίηση, τέρψη
συναναστροφής: αλληλεπίδρασης, επαφής
ακατάλυτη: αιώνια, ακατάπαυστη
φθείρεται: καταστρέφεται, αλλοιώνεται

- β.** **οικεία:** άγνωστα, ξένα
επιδέξιος: αδέξιος, ατάλαντος
ωφέλεια: βλάβη, ζημιά
αξία: απαξία, ανυποληψία
αυστηρό: επιεική, ήπιο

- B4. α.** **«δια το χρήσιμον»:** αυτούσια μεταφορά του αρχαιοπρεπούς όρου, όπως αναφέρεται από τον Αριστοτέλη.
«αγαπά»: προσδίδουν ειρωνική σημασία στη λέξη
(υλικό ή ηθικό): η παρένθεση επεξηγεί την έννοια του κέρδους που αναφέρεται πριν, χωρίς όμως να θεωρείται το περιεχόμενό της αναγκαίο για την κατανόηση του υπόλοιπου κειμένου.

- β.** Το β' ενικό πρόσωπο στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου χρησιμοποιείται αντί του απρόσωπου γ' ενικού, για να δώσει στο κείμενο ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα και να δημιουργήσει οικειότητα με τον αναγνώστη, δίνοντας την εντύπωση άτυπου διαλόγου ανάμεσα σε αυτόν και τον συγγραφέα.
Το α' πληθυντικό πρόσωπο στην τρίτη παράγραφο του κειμένου προσδίδει καθολικότητα στο ζήτημα της φιλίας. Παράλληλα, δημιουργεί οικειότητα με τον αναγνώστη, καθώς δηλώνει με αυτόν τον τρόπο ότι μοιράζονται τις ίδιες απόψεις και εμπειρίες σε σχέση με τις μορφές και τα είδη της φιλίας. Έτσι ο αναγνώστης αισθάνεται ότι δεν τον υποτιμά και το κείμενο κερδίζει σε πειστικότητα.

Γ1. Παραγωγή Λόγου

Διερεύνηση θέματος

Κεντρική Ιδέα: Η φιλία

Δεδομένα: Φιλία – ανθρώπινες σχέσεις στη σύγχρονη εποχή όπου κυριαρχεί η τεχνολογία

Ζητούμενα: α) Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της γνήσιας φιλίας όπως εσείς την αντιλαμβάνεστε.

β) Η άποψη του μαθητή για τον ρόλο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και του διαδικτύου στη δημιουργία σχέσεων φιλίας.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Ομιλία σε εκδήλωση του σχολείου (προσφώνηση, προφορικότητα, αμεσότητα, αποφώνηση)

Πρόλογος

Αξιότιμοι κ. καθηγητές, αγαπητοί γονείς και συμμαθητές, έλαβα το θάρρος να ανέβω σ' αυτό το βήμα για να εκφωνήσω μια ομιλία σχετικά με τις φιλικές σχέσεις στη σύγχρονη εποχή. Ως μαθητής του σχολείου μας, αλλά και ως προβληματισμένος έφηβος θεωρώ ότι στις σύγχρονες αστικές κοινωνικές συνθήκες η φιλία κατέχει μια ιδιότυπη θέση που κυμαίνεται από τη θεοποίηση μέχρι και την υποβάθμισή της. Για την πληρέστερη προσέγγιση του ζητήματος, όμως, θα πρέπει να σκιαγραφήσουμε τα χαρακτηριστικά της, αλλά και να δείξουμε την επιρροή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης σε αυτήν.

Ζητούμενο 1°

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της γνήσιας φιλίας;

- Αμοιβαιότητα στα συναισθήματα και τη δράση. Η γνήσια φιλία διακρίνεται από τη συγγένεια μεταξύ των φίλων σε γνωστικό, ψυχικό και ηθικό επίπεδο.
- Έλλειψη ωφελιστικού και χρησιμοθηρικού πνεύματος. Ο φίλος βλέπει το φίλο σαν τη μεγαλύτερη αξία στη ζωή. Δεν επιδιώκει να τον εκμεταλλευτεί.
- Ηθική και ψυχική στήριξη του φίλου στα δυσκολίες της ζωής. Ο φίλος έχει τη διάθεση να συμμετέχει άδοξα στις χαρές και λύπες της ζωής κάνοντας τη χαρά διπλή και τη λύπη μισή για το σύντροφό του.
- Δίνει νόημα στην ύπαρξη του ανθρώπου, καθώς αυτός δικαιώνεται μέσα από τη σχέση του και την αλληλεπίδρασή του με τους φίλους.
- Χαρακτηρίζεται από ηθικές αρετές όπως η ειλικρίνεια, η εντιμότητα, η ευγενής άμιλλα, ο σεβασμός.
- Δίνει πρόσφορο έδαφος για την άσκηση και την αποδοχή της καλοπροαίρετης κριτικής.

Ζητούμενο 2°

Ο ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη δημιουργία σχέσεων φιλίας είναι διττός. Από τη μια επενεργούν θετικά, καθώς:

- Προσφέρουν περισσότερες και διευρυμένες δυνατότητες φιλικής αλληλεπίδρασης.
- Αίρουν τις δυσκολίες αποστάσεως μεταξύ φίλων.
- Δίνουν τη δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας σε όλη τη διάρκεια της ημέρας.
- Ενισχύουν τη διατήρηση της επαφής ακόμα και μετά την παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος χωρίς φυσική αλληλεπίδραση.
- Ενισχύουν την κοινωνικοποίηση και τη σύναψη φιλικών σχέσεων ακόμα και σε άτομα μοναχικά, απομακρυσμένα ή άτομα με ειδικές ανάγκες.

Από την άλλη όμως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά τη δημιουργία φιλικών σχέσεων, καθώς:

- Υποκαθιστούν τη φυσική ανθρώπινη επαφή.
- Ατονούν οι κοινωνικές δεξιότητες του ατόμου και δεν εξελίσσεται ομαλά η κοινωνικοποίησή του.
- Δημιουργούν ψευδείς βάσεις φιλικής αλληλεπίδρασης, καθώς συχνά προσφέρουν τη δυνατότητα χρήσης «προσωπείου» (προφίλ).

- Η ανθρώπινη εγγύτητα και αλληλεγγύη αποκτά εικονική διάσταση.
- Δε λείπουν οι περιπτώσεις παραπλάνησης ατόμων από «φίλους» που δηλώνουν ψευδή στοιχεία.
- Τελικά η φιλική αλληλεπίδραση αποκτά μονήρη χαρακτήρα και οι νέοι εγκλείονται στο σπίτι τους με την ψευδαίσθηση της κοινωνικότητας.

Επίλογος

Κλείνοντας, αξιότιμοι κ. καθηγητές, αγαπητοί γονείς και συμμαθητές, ελπίζω ότι, από την παραπάνω πραγμάτευση, φάνηκε η σπουδαιότητα της φιλίας μέσα από τα ποικίλα χαρακτηριστικά της. Εξίσου διακριτή νομίζω ότι έγινε η σύνθετη διάσταση του θέματος υπό το πρίσμα της επενέργειας των τεχνολογικών μέσων και του διαδικτύου. Ας είμαστε, λοιπόν, γνώστες της κατάστασης και ας διατηρήσουμε τη φιλία ως αυτό που πραγματικά είναι, μία αυτονόητη διαχρονική αξία!

Ευχαριστώ για την προσοχή σας